

● Dalarnas natur

Insekter försvinner före

CHEFREDAKTÖR
Göran Greider
goran.greider@daladem.se
Tel 023-475 86

LEDARSKRIBENT
Robert Sundberg
robert.sundberg@daladem.se
Tel 023-475 93

DALA-DEMOKRATEN

SOCIALDEMOKRATISK MORGONTIDNING GRUNDAD 1917.

● **CHEFREDAKTÖR**
Göran Greider

● **ANSVARIG UTGIVARE**
Peter Carlsson
peter.carlsson@daladem.se

● **STF UTGIVARE**
Christian Larsen
christian.larsen@daladem.se

● **KONTAKT**
Växel: 010-709 70 00
Måndag-fredag kl 8.00-17.00
Postadress: Dala-Demokraten,
Box 825, 791 29 Falun
Besöksadress: Zettergrens väg 7-9,
Falun (på Ingårsvet)

● **WEBBLÄTT**
www.dalademokraten.se

● **CENTRALREDAKTIONEN**
Tel: 023-475 75
E-post: red@daladem.se

● **ANNONSERING**
Tel: 010-709 70 00

● **TF FÖRETAGSMARKNADSCHEF**
Joakim Gustavsson
joakim.gustavsson@mittmedia.se

● **FÖRETAGSANNONS**
Tel: 023-475 00
E-post: annonsera@mittmedia.se

● **KUNDSERVICE**
Tel: 010-709 79 00
Mån-tor 8-17, fre 8-16
dalademokraten.se/kundservice

● **PRENUMERATION**
Prenumerationspriser 2020
Gäller vid tillsvidareprenumeration
Komplett: Papperstidning, e-tidning
och allt digitalt innehåll 262 kr/mån.
Helg: Papperstidning, e-tidning
och allt digitalt innehåll 262 kr/mån.

Plus Premium: E-tidning och allt digitalt innehåll 199 kr/mån.
Företag Komplett: Papperstidning, e-tidning och allt digitalt innehåll 524 kr/mån.
Företag Digital: E-tidning och allt digitalt innehåll 299 kr/mån.
För mer information gå in på kund.mittmedia.se/paket/dd

● **PUBLICIRINGSINFORMATION**
För insikt, ej beställt, material ansvaras inte. Allt material lagras digitalt, publiceras och tillhandahålls i digitala medier liksom i tidningens arkiv. Den som sänder material till tidningen anses medge sådan digital lagring och publicering samt sådant tillhandahållande.

Utebliven tidning
Anmäl på dalademokraten.se/
kundservice

Eller ring 023-799 49 00
Teltid: mån-tor 8-17, fre 8-16
Läs e-tidningen på dalademokraten.se

Regnskogar i all ära – men just i detta nu försvinner troligtvis många arter i Dalarna som är helt okända för vetenskapen. Skogsindustrin och LRF (Lantbrukarnas riksförbund) försöker trots detta att förminska betydelsen av att vårt brukande hotar en stor del av den biologiska mångfalden.

I den senaste svenska rödlistan (en nationell sammanställning av arters utdöenderisk) är mer än var femte insektsart rödlistad (av de arter som kunnat bedömas). Nästan hälften av alla rödlistade arter är insekter. Bara vissa av de kända insektsarterna har kunnat bedömas. Bland de två allra artrikaste grupperna, steklar och tvåvingar, med vardera runt 8 000 kända arter i vårt land, har en bräkdell kunnat bedömas (24 respektive 12%). Vi är dessutom inte i närheten av att ha upptäckt alla arter bland dessa två enormt artrika insektsgrupper.

Nya arter för vetenskapen bland dessa dåligt kända insektsgrupper hittas så fort det finns någon person i världen som har tid och kunskap att studera dem och jämföra med exemplar i museisamlingar. Ett exempel är de två nyupptäckta gallmyggor *Camptomya oldhammeri* och *C. hedmarki* som nyligen blev uppkallade efter två ideella naturvårdare från Orsa (Bengt Oldhammer och Kjell Hedmark) av forskarna Mathias och Catrin Jaschhof. Mathias och Catrin säger att de artrikaste miljöerna de undersöker alltid är mer ursprungliga skogar, och de oros av hur snabbt sådana miljöer försvinner i Dalarna och resten av landet.

Ett annat exempel finns bland äkta parasitsteklar, där Niklas Johansson jämfört nyligen insamlat material från naturskogar i Dalarna och andra ställen i landet med fynd i gamla museisamlingar, där exempelvis insamlade redan på Linnés tid finns med. En skrämmande mängd arter, särskilt bland de som är knutna till insekter i död ved, verkar ha försvunnit bland parasitsteklarna. Skrämmande eftersom dessa lever högre upp i näringskedjan (de lever på andra insekter), och är viktiga för att reglera andra arters populationer.

Många av dessa arter hit-

En parasitstekel (*Xorides ater*) lägger ägg i en nydöd grann full med larver av barkborrar och långhorningar i reservatet Nybrännberget

tas i dag enbart i några av Dalarnas och landets finaste skogsreservat. Niklas Johanssons genomgång har resulterat i femtio nya arter på rödlistan, och flera nya arter för vetenskapen, bland dessa relativt stora och vackra insekter.

Iskogen försvinner de flesta insektsarterna i det tysta – utdöenden går långsamt och observeras av få. I odlingslandskapet märks förändringarna i insektsfaunan lättare. Många av oss äldre noterar att det i dag flyger färre fjärilar och humlor i ångs- och hagmarker än tidigare. I projekt "Svensk dagfjärils-

Många av oss äldre noterar att det i dag flyger färre fjärilar och humlor i ångs- och hagmarker än tidigare.

övervakning" räknar ideella tillsammans med forskare sedan år 2010 dagfjärilar återkommande på samma platser.

Trots att resultaten täcker knappt ett decennium så visar data på en fortsatt minskning av dagfjärilsarter i jordbrukslandskapet. Ett mer indirekt mått på minskningen av insekter i jordbrukslandskapet är "Svensk häckfågeltaxering" som sedan 1975 visar att just insektsätande fåglar minskar kraftigt i jordbrukslandskapet (se även tidigare artiklar om fåglar och rödlistan).

Dagens storskaliga och rationella jordbruk antas i

första hand vara orsaken till minskningarna. Dessutom har nya hot mot insekterna tillkommit i jordbrukslandskapet under senare år, i form av lömska bekämpningsmedel (neonikotinoider) som slår särskilt hårt mot bin och humlor. Dessa gifter har dock tack och lov börjat förbjudas.

Spelar det någon roll om antalet insekter minskar? Som naturintresserad tycker man förstås så eftersom världen blir en tråkigare plats med färre insekter. Mer rent krassa överlevnadsargument finns det gott om. Ett är att huvud-

vi ens känner till dem

Artikelserie om Dalarnas natur

I en rad artiklar kommer aktiva i olika föreningar att skriva om tillståndet för den biologiska mångfalden i Dalarna. En gång i veckan, på tisdagar, kommer deras artiklar att publiceras. Denna och kommande texter har tagits fram i samverkan mellan ordförandena i de ideella föreningarna.

FOTO HENRIK LARSSON.

i Ludvika kommun. Till höger ett honungsbi. Insekters pollinering är nödvändig för över hälften av alla växter vi använder som mat.

delen av vår mat består av grödor som pollineras av insekter. Ett annat är att miljöer fattigare på insekter blir instabila och invaderas lättare av skadegörare. Ett tredje är att förmultning och näringsomsättning försämrats utan insekter.

Ett fjärde är att många andra organismer som äter insekter, som fiskar, fåglar, fladdermöss och andra småäggdjur, kommer att missgynnas. Insekter är en grundläggande beståndsdel i nästan alla naturliga miljöer, och utan dem skulle saker fungera väldigt annorlunda, om de

ens skulle fungera.

Flera av de undersökningar som pekat på minskningar av insekter nämner fyra olika faktorer som tillsammans tros vara de största orsakerna. Dessa är förstörande av livsmiljöer, fragmentering, klimatförändringar och gifter – "the four horsemen of the insect apocalypse" – som en artikel i engelska tidningen The Guardian träffande formulerade det.

Med fragmentering menas att livsmiljöerna är uppsplittade i små fragment, vilket av förstäliga skäl kan bli ett extra stort problem när klimatet snabbt förändras.

**”
I skogen försvinner de flesta insektsarterna i det tysta - utdöenden går långsamt och observeras av få.**

Klimatuppvärmningens påverkan på insekter kan annars vara både positiv och negativ. I Sverige begränsas många insekters aktivitet av den korta sommaren, och för sådana arter kan man förvänta sig att de kan komma att gynnas, förutsatt att de fortsatt hittar sina livsmiljöer.

En minskad artrikedom bedöms av många som ett större hot mot människans framtid än klimatförändringarna. Rödlistan, trots sina brister, pekar tydligt på vilka typer av arter som hotas och ofta även på orsakerna till hoten. Vårt allt mer intensiva brukande av

marken i form jord- och skogsbruk är utan tvekan en huvudsak till att arter hotas, även om bilden är komplex. Till exempel finns ett stort hot i form av igenväxning av tidigare kulturmarker.

En mycket större variation i brukningsmetoder inom näringarna skulle kunna främja såväl artbevarande som ge en robustare avkastning i en osäker framtid.

Lars-Ove Wikars

Ordförande i Entomologiska föreningen Dalarna - Västmanland

Detta är den fjärde artikeln i serien. Den första, av Stig-Åke Svensson - "Fler hotade fåglar i Dalarna" - gick den 16 juni, den andra, av Urban Gunnarsson - "Dalaväxterna som snart är borta!" - publicerades den 23 juni, den tredje, av Anders Janots - "Ingen kommer undan svamparna" - var i tidningen den 30 juni. Den femte i serien kommer nästa vecka. Serien inleddes också med en ledare av Greider: "Även Dalarnas fåglar, djur och växter måste komma till tals!"

